

Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Teorie a praxe přípravného řízení trestního

Katedra trestního práva

Bakalářská práce

Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech

Radoslav SAIDL

2011/2012

„Prohlašuji, že jsem Bakalářskou práci na téma : Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech zpracoval sám. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použil k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury“.

Obsah

Kapitola	str.
1. Úvod	5
2. Vývoj mezinárodní justiční spolupráce	7
3. Evropský zatýkací rozkaz	11
3.1. Definice EZR	12
3.2. Zásady procesu předávání	12
3.2.1. Zásada speciality	12
3.2.2. Zásada reciprocit	13
3.2.3. Zásada oboustranné trestnosti	13
3.3. Předpoklad vydání EZR	14
3.4. Důvody pro odmítnutí EZR	16
3.4.1. Obligatorní důvody	16
3.4.2. Fakultativní důvody	16
3.5. Obsah a forma EZR	18
3.6. Lhůty a postupy při výkonu EZR	19
3.7. Souběh více EZR	21
4. Právní řád České republiky	23
4.1. Obecná ustanovení	23
4.2. Vydávání	23
4.3. Zvláštní ustanovení pro předávání osob mezi členskými státy Evropské unie na základě evropského zatýkacího rozkazu	24
4.4. Průvoz pro účely řízení v cizině	24
4.5. Dožádání	25
4.5.1. Zvláštní druhy dožádání	26
4.5.1.1. Přeshraniční pronásledování	26
4.5.1.2. Přeshraniční sledování	26
4.5.1.3. Skryté vyšetřování	26
4.5.1.4. Přeshraniční odposlech	27
4.5.1.5. Zajištění a předání věcí, zajištění jiné majetkové hodnoty a zajištění majetku	27
4.5.1.6. Společný vyšetřovací tým	27

4.5.1.7.	Výslech prostřednictvím telefonu a videotelefonu	28
4.6.	Převzetí a předávání trestních věcí	28
4.7.	Výkon rozhodnutí ke vztahu k cizině	28
4.8.	Zvláštní ustanovení o uznávání a výkonu rozhodnutí o zajištění majetku nebo důkazního prostředku mezi členskými státy Evropské unie	28
4.9.	Zvláštní postup při uznání a výkonu rozhodnutí o peněžitých sankcích a jiných peněžitých plněních s členskými státy Evropské unie	29
4.10.	Uznání a výkon rozhodnutí ukládajících propadnutí nebo zabrání majetku, věci nebo jiných majetkových hodnot s jinými členskými státy Evropské unie	29
4.11.	Ústavní aspekty	30
5.	Závěr	31
6.	Resume	32
7.	Seznam použitých pramenů a literatury	33
8.	Příloha	35

1. Úvod

V práci se věnuji současné právní úpravě a postupu v trestním řízení v oblasti mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech. V kapitole 3 se zvláště zaměřím na vývoj tzv. Evropského zatýkacího rozkazu (EZR) a související spolupráci na úrovni členských zemí Evropské unie (EU) a ve čtvrté kapitole pak na Hlavu XXV,¹ která je důsledkem implementace Rámcového rozhodnutí Evropské Rady (Rada). Neustále se zvyšující proces integrace EU a zejména vznik tzv. Schengenského prostoru, tedy prostoru bez vnitřních hranic, s sebou přináší i nemalá rizika. V neposlední řadě se s těmito riziky setkáváme hlavně v podobě organizovaného zločinu a přeshraniční kriminalitě. K účelnému potírání této trestné činnosti je potřebný jednotný postup a vzájemná úzká spolupráce všech členských států EU. V tomto případě pak hovoříme o tzv. mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech.

Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech zahrnuje mezinárodní oblast vztahů mezi institucemi postihujícími chování jednotlivců. Jedná se o institut upravující vzájemnou justiční pomoc mezi danými státy (obecně je tato spolupráce upravena mezinárodními smlouvami, subsidiárně pak vnitrostátním právem). V mém případě se v této práci zaměřuji pouze na justiční spolupráci mezi členskými státy EU a v následující kapitole potom historickému vývoji mezinárodní justiční spolupráce v rámci EU, respektive dříve zemí Evropského společenství.

Spolupráce je uskutečňována na základě určitého podnětu, a to zejména žádosti či dožadáním. Jednoduše a výstižně lze říci, že justiční spolupráci v trestních věcech tvoří dva hlavní pilíře:

- Vzájemné uznávání rozsudků a soudních rozhodnutí
- Sbližování právních a správních předpisů členských států²

V České republice k provádění justiční spolupráce dochází několika způsoby. Nejčastěji je to přímo mezi justičními orgány, v přípravném řízení pak přes Nejvyšší státní zastupitelství a v následném řízení před soudem přes Ministerstvo spravedlnosti. V případech, při styku se státy mimo EU a bez vzájemné mezinárodní smlouvy o justiční spolupráci, pak i prostřednictvím Ministerstva zahraničí. Podstata nutnosti k mezinárodní spolupráci plyne z určitého konfliktu mezi vůlí, kterou stát vyjadřuje navenek v trestněprávní normě a reálnou schopností státu důsledky naplnění zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu fyzickou osobou prosadit.³

Cílem této bakalářské práce je pojednat o vývoji mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech v rámci členských států EU, o dosavadním vyvrcholení této spolupráce v podobě EZR a s ním souvisejících procesů předávání hledaných osob, o začlenění této mezinárodní

¹ Zák. č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) Hlava XXV

² Fenyk, J., Svák, J. *Europeizace trestního práva*. Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva. 2008 s. 192-199

³ Fenyk, J., Kloučková, S. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech*. Praha: Linde. 2005 s. 44

spolupráce a rámcových rozhodnutí do právního řádu České republiky a nakonec i rozbor platné právní úpravy danou trestním řádem (TŘ).⁴

⁴ Zák. č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád)- dále jen TŘ

2. Vývoj mezinárodní justiční spolupráce

Rozvoj mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech nastává v rámci EU (resp. tehdy ještě Evropských společenství) v 80. letech 20. století. Do té doby je veškerá spolupráce zaštitována mezinárodními smlouvami vznikajícími pod taktovkou Rady Evropy. Jedná se například o smlouvy:

- Evropská Úmluva o vydání
- Úmluva o předání odsouzených osob
- Evropská Úmluva o potlačování terorismu
- Evropská Úmluva o vzájemné pomoci v trestních věcech

a. Schengenské dohody

Pro zdokonalování tradiční mezinárodní justiční spolupráce a předávání osob v rámci členských států, se zásadním podmětem stal blok tzv. Schengenských dohod a s nimi pak související opatření. Rozšíření volného pohybu osob, rušení vnitřních hraničních kontrol, občanství EU a s tím přímo související právo občanů EU na volný pohyb, s sebou přináší i sníženou možnost kontroly nad činnostmi kriminálních organizací, jejichž členy jsou občané EU, tak i zemí, které nejsou členy EU.⁵ Z toho je tedy patrné, že předávání osob členských zemí je položeno především na základě ochrany zájmů EU a jejich občanů, a to hlavně z důvodu volného pohybu osob. Členské státy tedy musely, za účelem účinnějšího boje proti přeshraniční kriminalitě, začít více spolupracovat, zdokonalit a prohloubit mezinárodní justiční spolupráci. Přijetí Schengenských dohod se tedy stává významným mezníkem pro vývoj mezinárodní justiční spolupráce. K nejvýznamnějším z těchto dohod patří:

- Tzv. Schengenská dohoda podepsaná dne 14. 6. 1985 v Schengenu. Jedná se o dohodu mezi vládami států Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francie o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích.
- Tzv. Schengenská prováděcí úmluva (Schengenská dohoda 2) podepsaná dne 19. 6. 1990 mezi Belgií, Spolkovou republikou Německo, Francií, Lucemburskem a Nizozemí k provedení dohody ze dne 14. 6. 1985 o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích.

Hlavním cílem těchto dohod byla realizace jedné ze čtyř základních svobod Evropských společenství,⁶ a sice svoboda volného pohybu osob. K dalšímu rozvoji této spolupráce pak dochází s přijetím Smlouvy o Evropské unii⁷ (SEU). Z pohledu justiční spolupráce jsou pro nás nejdůležitější články K1 a K3, hlavy VI., SEU. Členské státy EU si zde vytyčily oblasti společného zájmu, mezi které patří boj proti drogové závislosti, boj proti podvodům

⁵ Fenyk, J., Kloučková, S. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech*. Praha: Linde. 2005 s. 103

⁶ Svoboda volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu

⁷ Smlouva o EU (tzv. Maastrichtská) je podepsána v Maastrichtu 7. 2. 1992 a platná od 1. 11. 1993. Úřední věstník C 191, 29. 7. 1992

v mezinárodním měřítku policejní spolupráce a soudní spolupráce v trestních věcech. K základním nástrojům, které sloužily k prosazování cílů a podporování spolupráce mezi členskými státy, patřily hlavně společné akce, postoje a úmluvy.

b. Amsterodamská smlouva

Dalším významným bodem ve vývoji mezinárodní justiční spolupráce je přijetí Amsterodamské smlouvy.⁸ Tato smlouva zásadním způsobem pozměňuje Smlouvu o evropské unii a Smlouvu o založení evropského společenství (SZES). Na základě této smlouvy jsou přesunuty do prvního pilíře otázky azylové a vízové politiky, ochrany hranic nebo např. celní spolupráce a soudní spolupráce v občanských věcech. Ve třetím pilíři EU tak zůstává pouze policejní a justiční spolupráce v trestních věcech.⁹ Z hlediska justiční spolupráce lze, podle Amsterodamské smlouvy, účinně předcházet a bojovat proti organizované i jiné trestné činnosti, pouze společným postupem členských států. Tohoto cíle pak lze dosáhnout užší spoluprací justičních orgánů členských států a sblížením trestněprávních předpisů. Společný postup v sobě zahrnoval:

- Urychlování a usnadňování spolupráce v řízení a při výkonu rozhodnutí
- Usnadňování vydávání
- Předcházení kompetenčních konfliktů
- Zajišťování slučitelnosti právních předpisů
- Přijímání opatření k zavedení minimálních pravidel o znacích skutkových podstat trestných činů i trestech

c. Zasedání Evropské rady v Cardiffu a ve Vídni

S myšlenkami na vzájemné uznávání justičních rozhodnutí v trestních věcech, které by nahradili dosavadní systém spolupráce založený na úmluvách Rady Evropy, se můžeme setkat poprvé v bodě 39 „Závěrů ze zasedání Evropské rady v Cardiffu“, které se konalo ve dnech 15. – 16. 6. 1998. Evropská rada zde vyzývá Radu Evropské unie i Evropskou komisi, k předložení „akčního plánu o nejlepších způsobech provádění ustanovení Amsterodamské smlouvy o vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva“¹⁰ ve Vídni. Bod 45 písm. f) zde stanovuje požadavek na zahájení procesu, na jehož konci dojde k usnadnění vzájemného uznávání rozhodnutí a výkonu rozhodnutí v trestních věcech, a to do dvou let po vstupu Amsterodamské smlouvy v platnost.

⁸ Amsterodamská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii, Smlouvu o založení Evropského společenství a související akty, podepsaná dne 2. 10. 1997, platná od 1. 5. 1999. Úřední věstník C 340, 10. 11. 1997

⁹ Hlava VI Smlouvy o Evropské unii v konsolidovaném znění Amsterodamské smlouvy (články 29 až 42, bývalé články K1 až K14)

¹⁰ Justice and Home Affairs Council. *Action Plan of the Council and the commission on of freedom, security and justice*. Úřední věstník C 19, 23. 1. 1999

d. Summit v Tampere

Na Vídeňské zasedání navazuje summit v Tampere konaný ve dnech 15. – 16. 10. 1999. V závěru tohoto zasedání je v bodě 35 formulován požadavek na zrušení formálního postupu vydávání osob, vyhýbají se spravedlnosti po vynesení rozsudku a k urychlení postupu vydávání osob, které jsou podezřelé ze spáchání trestného činu. Bod 37 v závěru zasedání se pro změnu zabývá otázkou vzájemného výkonu zatýkacích rozkazů,¹¹ a na základě tohoto bodu pak Evropská rada přijímá dne 30. 11. 2000 program opatření k provedení zásady vzájemného uznávání soudních rozhodnutí ve věcech trestních. Je zřejmé ze závěrů jednání Evropské rady v Tampere, že politici učinili významný krok pro zavedení skutečného evropského justičního prostoru a zároveň přispěli ke zkvalitnění boje proti kriminalitě v rámci území celé EU- např. společné vyšetřovací týmy, zřízení Evropské jednotky pro soudní spolupráci (EUROJUST).¹² Vývoj mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech vyvrcholí přijetím Rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi jednotlivými členskými státy.¹³ Evropskému zatýkacímu rozkazu (EZR) se samostatně věnuji v další kapitole.

e. Haagský program

Dalším z důležitých kroků pro vývoj mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech, je zasedání Evropské Rady v Bruselu 4. - 5. 11. 2004. Ze závěru předsednictví vyplývá, že pro posílení EU jako prostoru bezpečnosti, svobody a práva byl na období dalších pěti let přijat Haagský program.¹⁴ Za cíl si v oblasti justiční spolupráce stanovuje mj. dokončit souhrnný program opatření k uplatňování zásady vzájemného uznávání rozhodnutí a sblížení právních předpisů členských států EU.

f. Lisabonská smlouva

Lisabonská smlouva,¹⁵ která zcela zásadně změnila SEU i SES nahrazuje Smlouvu o fungování Evropské unie, formálně ruší pilířovou strukturu EU. Už nedochází k jednomyslnému přijímání opatření Radou Evropy, ale kvalifikovanou většinou za spolurozhodování s Evropským parlamentem. Pravomoci EU se rozdělují do tří kategorií a to, výlučné, sdílné a ty, jimiž se pouze doplňuje, podporuje nebo koordinuje činnost členských států. Ve SEU hlavě V., kapitole 4., čl. 82 je explicitně zakotvena zásada v oblasti justiční

¹¹ Fenyk, J., Kloučková, S. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech*. 2. aktualizované a doplněné vydání Praha: Linde. 2005 s. 184

¹² Fenyk, J., Svák, J. *Europeizace trestního práva*. Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva. 2008 s. 59-60

¹³ Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 13. 6. 2002 č. 2002/584/SVV, o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi jednotlivými členskými státy. Úřední věstník L 190, 18. 7. 2002

¹⁴ Evropská rada. *Haagský program: posílení svobody, bezpečnosti a práva v Evropské unii*. Úřední věstník C 53, 3. 3. 2005

¹⁵ Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a smlouvu o založení Evropského společenství. Úřední věstník C 306, 17. 12. 2007

spolupráce v trestních věcech, o vzájemném uznávání rozsudku a soudních rozhodnutí, která, k účinnému provádění politiky EU, zahrnuje i nezbytné sblížení právních předpisů členských států. Nejpodstatnějším cílem, kterého by v této oblasti chtěla EU dosáhnout, se stalo vzájemné uznávání všech forem rozsudků a soudních rozhodnutí v celé EU. K dosažení má přispět i stanovení minimálních pravidel týkajících se vzájemné přípustnosti důkazů, práv osob v trestním řízení a obětí trestních činů, jakož i dalších zvláštních aspektů trestního řízení mezi členskými státy.

g. Stockholmský program

Prozatím posledním z nejdůležitějších zasedání a přijatých programů na rozvoj mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech, se stal pro období let 2010 – 2014, tzv. Stockholmský program,¹⁶ ze zasedání Evropské rady v Bruselu 10. – 11. 12. 2009. Je zde opět zdůrazněna priorita rozvíjení EU jako prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Evropská rada zde vyzívá komisi k posouzení výsledků dosavadních opatření v oblasti trestního práva, a to z hlediska zavádění vzájemného uznávání. Konkrétně např. k zhodnocení realizace a přínosu EZR. Došlo k prohlášení, že v oblasti vzájemného uznávání je dosaženo značného pokroku, ve kterém je nutné pokračovat i nadále.¹⁷

¹⁶ Evropská rada. Stockholmský program –otevřená a bezpečná Evropa, která slouží svým občanům a chrání je. Úřední věstník C 115, 4. 5. 2010

¹⁷ Novotná, J., Švarc, M., Kresslová, L. *Stockholmský program pro otevřenou a bezpečnou Evropu a jeho význam z pohledu trestního práva a justiční spolupráce v trestních věcech*. Trestněprávní revue. 2010 roč. 9. č. 6 s. 192-199

3. Evropský zatýkáací rozkaz

Výsledkem historického vývoje mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech a snah o zjednodušení a zrychlení formálního vydávání osob, se stalo přijetí Rámcového rozhodnutí Rady Evropy ze dne 13. 6. 2002, č. 2002/584/SVV, o evropském zatýkáacím rozkazu a postupech předávání mezi jednotlivými členskými státy.¹⁸ Členským státům pak byla uložena povinnost jeho implementace do 31. 12. 2003. Toto Rámcové rozhodnutí nahrazuje ve vztazích mezi členskými státy extradici (vydávání) institutem předání, čímž se vydávání stává ve své podstatě rychlejší a jednodušší. Se zavedením takového zjednodušeného institutu, sloužícího k předávání odsouzených nebo podezřelých osob za účelem jejich trestního stíhání nebo výkonu soudních rozsudků v trestních věcech, je umožněno odstranit složitost, ale i možné prodlení, které bylo spojováno s dosavadními příliš formalizovanými postupy při extradici. Celá podstata EZR je teď založena na zjednodušeném a rychlém řízení i přímé komunikaci mezi jednotlivými orgány členských států, což je veliký rozdíl od klasického systému extradice. Justiční orgány si tak mezi sebou mohou přímo předávat EZR, pokud je znám skutečný pobyt osoby, na kterou je EZR vydán. Ve srovnání s tradičním vydáváním nemusejí tedy žádat Ministerstvo spravedlnosti, k provedení úkonů pro vydání osoby na základě mezinárodních smluv. Základní výhody předávacího řízení na základě EZR oproti dosavadnímu systému vydávání je možné shrnout do těchto bodů¹⁹ :

- odstranění administrativní fáze vydávacího řízení
- přímý právní styk justičních orgánů
- stanovení lhůt pro rozhodování
- povinnost předat až na stanovené výjimky
- povinnost předávat vlastní občany
- odstranění principu přezkoumávání oboustranné trestnosti u vybraných kategorií trestných činů

S EZR se jedná o první praktické provedení zásady vzájemného uznávání v oblasti vydávání. EZR je justiční rozhodnutí, které vydává některý z členských států EU proto, aby jiný členský stát hledanou osobu zatkl a předal k výkonu trestu odnětí svobody, trestního stíhání či ochranného opatření.²⁰

K 1. 1. 2004 tímto Rámcovým rozhodnutím dochází podle čl. 31 bod 1 k nahrazení těchto úmluv o vydání:

- Evropská úmluva o vydání ze dne 13. 12. 1957 a její dodatkové protokoly ze dne 15. 10. 1975 a 17. 3. 1978
- Evropská úmluva o potlačování terorismu ze dne 27. 1. 1977

¹⁸ Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 13. 6. 2002 č. 2002/584/SVV, o evropském zatýkáacím rozkazu a postupech předávání mezi jednotlivými členskými státy. Úřední věstník L 190, 18. 7. 2002

¹⁹ Kloučková, S. *Evropský zatýkáací rozkaz*, Acta Universitatis Carolinae-Iuridica 2 s. 96

²⁰ Zeman, P. *Eurojust – evropská instituce pro justiční spolupráci*. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica 2005/2 s. 83

- Dohoda mezi 12 členskými státy Evropských společenství ze dne 26. 5. 1989 o zjednodušení a modernizaci způsobů doručování žádosti o vydání
- Úmluva ze dne 10. 3. 1995 o zjednodušeném postupu vydávání mezi členskými státy EU
- Úmluva ze dne 27. 9. 1996 o vydání mezi členskými státy EU
- Hlava 3 kapitola 4 Úmluvy ze dne 16. 6. 1990, kterou se provádí Schengenská dohoda ze dne 14. 6. 1985 o postupném zrušení kontrol na společných hranicích

Všechny tyto smlouvy samozřejmě zůstaly nadále v platnosti a použijí se vždy ve vztazích mezi členskými státy a třetími státy.

3.1. Definice Evropského zatýkacího rozkazu

Trestní řád § 404 odst. 1 uvádí, že EZR se rozumí zatýkací rozkaz vydaný v souladu s předpisy EU. Nejčastějším justičním orgánem, který žádá o předání osoby k trestnímu stíhání, výkonu trestu odnětí svobody nebo k ochrannému opatření spojeného s omezením svobody v členském státě na základě § 404 odst. 2 TŘ, je pak především soud členského státu. Zde je zajímavé srovnání článku 1 odst. 1 Rámcového rozhodnutí a § 404 odst. 2 TŘ, kdy Rámcové rozhodnutí specifikují EZR jako rozhodnutí soudní, ovšem TŘ už jako rozhodnutí justiční „*EZR může vydat justiční orgán členského státu...*“.²¹ Úřední překlad Rámcového rozhodnutí do češtiny zde bohužel zcela chybně překládá slovo „judicia“ jako „soudní“ a ne jako „justiční“. Měl-li by se tohoto překladu držet i TŘ České republiky, muselo by to znamenat odmítnutí předání do velkého počtu členských států, protože v řadě z nich EZR je vydáván státními zástupci či policejními úřady (viz. Příloha č. 1) a nikoli soudy.²²

3.2. Zásady procesu předávání na základě Evropského zatýkacího rozkazu

Základní myšlenkou, na které je založená současná mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech v rámci členských států EU, je zásada jejich vzájemného uznávání rozhodnutí justičních orgánů. Členský stát je tedy, při splnění určitých podmínek, povinen na svém území akceptovat rozhodnutí justičního orgánu jiného členského státu a poskytnout mu i potřebnou součinnost.

3.2.1. Zásada speciality

Každá osoba je ve vyžadujícím státě chráněna zásadou speciality tzn., že může být trestně stíhána, odsouzena či jinak zbavena osobní svobody pouze pro skutek, který již spáchala před svým předáním a pro který bylo předání povoleno. Pokud by tedy vyžadující stát chtěl

²¹ § 404 odst.2 TŘ

²² Fenyk, J., Kloučková, S. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech*. 2. aktualizované a doplněné vydání Praha: Linde. 2005 s. 188

předání rozšířit i na jiný trestní čin, kterého se osoba dopustila před předáním, musí opětovně požádat předávající stát o udělení souhlasu s tímto trestním stíhání osoby ve vyžadujícím státě.

3.2.2. Zásada reciprocit

Zásady reciprocit neboli také zásada vzájemnosti je uvedena v ustanovení § 403 odst. 2. „Česká republika může předat vlastního občana jinému členskému státu EU pouze za podmínky vzájemnosti“. Znamená to, že Česká republika předá občana ČR do jiného členského státu pouze za podmínky, že v obdobném případě tento stát předá vlastního občana do ČR. Česká republika tak bude od vyžadujícího státu pro každý jednotlivý případ požadovat prohlášení o poskytnutí záruky reciprocit. Pro zrychlení a usnadnění předávacího řízení, kdy se zjišťuje naplnění této zásady, má členský stát možnost učinit o poskytnutí záruky vzájemnosti generální prohlášení,²³ které se vztahuje na všechny členské státy.

3.2.3. Zásada oboustranné trestnosti

K trestnímu stíhání do vyžadujícího státu může být osoba předána pouze, dopustila-li se jednání, které je trestným činem i dle právního řádu předávajícího státu. Rámcové rozhodnutí ve svém čl. 2 odst. 2 uvádí taxativní výčet 32 kategorií trestných činů, resp. jednání, při kterých dochází k prolomení zásady oboustranné trestnosti. Zároveň však musí být splněna podmínka, že za tyto trestné činy lze podle práva vyžadujícího státu uložit trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené s omezením svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně 3 roky, při čemž jsou v jeho právním řádu definovány.²⁴ Do právního řádu České republiky bylo těchto 32 kategorií realizováno v § 412 odst. 2 TŘ. Z důvodů rozdílnosti hmotněprávních úprav trestního práva všech členských států konkrétní výčet trestních činů nepřichází v úvahu. K prolomení zásady oboustranné trestnosti tedy přichází v úvahu v těch případech, které svojí skutkovou podstatou lze přiřadit pod výčet oněch 32 kategorií. Výčet jednání, která prolomují zásadu oboustranné trestnosti, může být měněn jen rozhodnutím Rady Evropy a nikoliv rozhodnutím členského státu.²⁵

Jedná se o :

- a) účast na zločinném spolčení,
- b) terorismus,
- c) obchod s lidmi,
- d) pohlavní zneužívání dětí a dětská pornografie,
- e) nedovolený obchod s omamnými a psychotropními látkami,
- f) nedovolený obchod se zbraněmi, střelivem a výbušninami,
- g) korupce,

²³ Prohlášení či jiná oznámení členský stát zasílá nebo jinak dává na vědomí generálnímu sekretariátu Rady Evropské unie

²⁴ O odstranění ověřování oboustranné trestnosti blíže rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 3. 5. 2007 ve věci C – 303/05 *Advocaten voor de Wereld*. Úřední věstník C140, 23. 6. 2007

²⁵ Čl. 2 odst. 3 Rámcového rozhodnutí

- h) podvody včetně podvodů postihujících zájmy Evropských společenství ve smyslu Úmluvy ze dne 26. července 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství,
- i) legalizace výnosů z trestné činnosti,
- j) padělání měny,
- k) počítačová trestná činnost,
- l) trestná činnost proti životnímu prostředí, včetně nedovoleného obchodu s ohroženými živočišnými a rostlinnými druhy a jejich plemeny a odrůdami,
- m) napomáhání při nedovoleném překročení státní hranice a při nedovoleném pobytu,
- n) vražda, těžká újma na zdraví,
- o) nedovolený obchod s lidskými orgány a tkáněmi,
- p) únos, omezování osobní svobody a braní rukojmí,
- q) rasismus a xenofobie,
- r) organizovaná nebo ozbrojená loupež,
- s) nedovolený obchod s kulturními statky, včetně starožitností a uměleckých děl,
- t) podvodná jednání,
- u) vydírání a vymáhání peněz za ochranu,
- v) padělání a pirátství výrobků,
- w) padělání veřejných listin a obchod s veřejnými listinami,
- x) padělání platebních prostředků,
- y) nedovolený obchod s hormony a jinými růstovými stimulatory,
- z) nedovolený obchod s jadernými nebo radioaktivními materiály,
- aa) obchod s odcizenými vozidly,
- bb) znásilnění,
- cc) žhářství,
- dd) trestné činy, jejichž stíhání a trestání je v pravomoci Mezinárodního trestního soudu,
- ee) únos letadla nebo plavidla,
- ff) sabotáž.²⁶

Je zřejmé, že uvedená jednání jsou natolik závažná, že budou běžně trestně postižitelná ve všech členských státech. Předávající řízení se tak v těchto případech (tedy při nepřezkoumávání oboustranné trestnosti) mnohem více zjednoduší a urychlí.

Z uvedených zásad je patrné, že předávání vlastních státních příslušníků do jiného členského státu je v moderním demokratickém a právním státě bezpečné. Předávající stát se nemusí obávat o porušování základních lidských práv a svobod. Všechny členské státy jsou totiž členy Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod Rady Evropy a po ratifikaci Lisabonské smlouvy jsou také vázány Listinou základních práv Evropské unie.²⁷

3.3. Předpoklad vydání Evropského zatýkacího rozkazu

Důležitou podmínkou pro justiční orgány vyžadujícího členského státu, který vydal EZR, i pro justiční orgán členského státu předávajícího, který je vykoná, je stanovená délka trestu odnětí svobody, popřípadě ochranného opatření spojeného s omezením osobní svobody, které osobě, jež má být podle EZR předána, hrozí nebo jí byly uloženy.²⁸ Je-li stíhána pro trestní čin, za který podle právních předpisů vyžadujícího státu může být odsouzena k trestu

²⁶ § 412 odst. 2 TŘ

²⁷ Listina základních práv Evropské unie. Úřední věstník C 83, 30. 3. 2010

²⁸ Šámal, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 2. díl. 5. vyd. Praha : C.H.Beck, 2005 s. 2587-2588

odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně 12 měsíců nebo jí může být uloženo ochranné opatření spojené s omezením svobody v délce nejméně 12 měsíců nebo byla-li odsouzena k trestu odnětí svobody v délce nejméně 4 měsíců, anebo jí bylo uloženo ochranné opatření spojené s omezením svobody v délce nejméně 4 měsíců.²⁹

Vydáním EZR příslušným justičním orgánem členského státu se ještě EZR nestává přímo vykonatelným na území jiného členského státu. Není tedy možné, aby byl na jeho základě kdokoli zatčen bez předchozího rozhodnutí vnitrostátních orgánů dotčeného státu a do jiného členského státu předán. Protože rozhodnutí o výkonu EZR podléhá justiční kontrole, musí vždy soudní orgán členského státu, ve kterém byla osoba zatčena, přijmout rozhodnutí o jejím předání.³⁰ Vydání vnitrostátního rozhodnutí, na základě kterého může dojít k omezení osobní svobody hledané osoby, je tedy předpokladem k vydání EZR.³¹ O tom, zda bude požadovaná osoba také předána na základě EZR, rozhoduje za podmínek a ve lhůtách stanovených Rámcovým rozhodnutím justiční orgán vykonávajícího státu.³² Předpokladem vydání EZR podle § 405 odst. 2 písm. c) TŘ je:

- Vykonatelný rozsudek ukládající trest odnětí svobody
- Příkaz k zatčení podle § 69 TŘ
- Mezinárodní zatýkácký rozkaz podle § 384 TŘ
- Jiné vykonatelné rozhodnutí mající týž účinek, které se týká téhož činu, pro nějž je EZR vydán

Další z podmínek pro vydání EZR je skutečnost, kdy se obviněný velmi pravděpodobně zdržuje v druhém členském státě.³³ Pokud se obviněný zdržuje v předávajícím státě nebo je-li třeba jej vyžádat, za podmínek podle § 404 TŘ vydá EZR v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce. V řízení před soudem pak předseda senátu. V České republice je v přípravném řízení k vydání EZR příslušný trestní soudce příslušný podle § 26 TŘ, který tak činí na návrh věcně i místně příslušného státního zástupce. V řízení před soudem je to předseda senátu soudu, jež je příslušný k projednání a rozhodnutí věci dle § 13 až 25 TŘ. V případech, kdy není zcela jisté, že se požadovaná osoba zdržuje na území předávajícího státu, je vhodné vydat zároveň i mezinárodní zatýkácký rozkaz,³⁴ na jehož základě pak bude možné po obviněném pátrat i v jiných státech světa a po vypátrání požádat o jeho vydání.³⁵ Vzhledem k Schengenskému prostoru, tedy odstranění kontrol na pozemních hranicích, je vždy vhodné vydat EZR spolu se zmíněným mezinárodním zatýkáckým rozkazem ihned nebo bezprostředně poté, co pátrání policejních orgánů v krátké době nevedlo k zadržení osoby na území České republiky.³⁶

²⁹ § 404 odst. 2 TŘ

³⁰ Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vyd. Praha : ASPI, 2008 s. 767

³¹ Fenyk, J., Kloučková, S. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech*. 2. aktualizované a doplněné vydání Praha: Linde. 2005 s. 190

³² Tomášek, M. *Europeizace trestního práva*. Praha : Linde, 2009 s. 343

³³ Šámal, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 2. díl. 5. vyd. Praha : C.H.Beck, 2005 s. 2589

³⁴ § 384 TŘ

³⁵ Šámal, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 2. díl. 5. vyd. Praha : C.H.Beck, 2005 s. 2591

³⁶ Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 24. 8. 2007, č. j. 66/2004-MO-J/155, o postupech soudů ve styku se členskými státy Evropské unie ve věcech trestních

3.4. Důvody pro odmítnutí Evropského zatýkacího rozkazu

Výkon EZR je možné odmítnout pouze z důvodů, které stanoví Rámcové rozhodnutí, přičemž toto rozhodnutí stanoví jak důvody obligatorní, na jejichž základě bude výkon EZR odmítnut vždy, tak důvody fakultativní, kdy je na rozhodnutí členského státu, jestli ve svém právním řádu takovéto možnosti odmítnutí výkonu EZR stanoví.³⁷

3.4.1. Obligatorní důvody odmítnutí výkonu EZR podle čl. 3 Rámcového rozhodnutí:

- pokud se na trestný čin, pro který je zatýkací rozkaz vydán, vztahuje ve vykonávajícím členském státě amnestie, pokud byl tento stát příslušný ke stíhání tohoto trestného činu podle svého vlastního trestního práva;
- pokud má vykonávající justiční orgán informace, že vyžádaná osoba byla pravomocně odsouzená za stejný čin členským státem za předpokladu, že v případě odsouzení byl trest vykonán, právě je vykonáván nebo podle práva členského státu, ve kterém byl vynesena rozsudek, ho již nelze vykonat;
- pokud osoba, na niž byl EZR vydán, není podle práva vykonávajícího státu vzhledem ke svému věku trestně odpovědná za jednání, pro které je zatýkací rozkaz vydán.

3.4.2. Fakultativní důvody odmítnutí výkonu EZR jsou uvedeny v čl. 4 Rámcového rozhodnutí. Z větší části se jedná o odmítnutí výkonu EZR z důvodů, které jsou aplikací zásady „ne bis in idem“ (ne dvakrát za stejné) mezi členskými státy.³⁸

- pokud v některém z případů uvedených Rámcovým rozhodnutím v čl. 2 odst. 4 nepředstavuje jednání, pro které byl vydán EZR, trestný čin podle práva vykonávajícího členského státu; avšak v případě daní, poplatků, cel nebo měny nelze odmítnout výkon EZR z toho důvodu, že právo vykonávajícího členského státu neukládá tentýž druh daní, poplatků nebo cel nebo neobsahují stejnou úpravu, pokud jde o daně, poplatky, cla a měny, jako právo vystavujícího státu;
- pokud osoba, na niž se vztahuje EZR, je ve vykonávajícím členském státě stíhána za stejný čin, jako je trestný čin, pro který byl EZR vydán;
- pokud justiční orgány vykonávajícího členského státu rozhodly buď ne zahájit trestní stíhání kvůli trestnému činu, pro který byl EZR vydán, nebo zastavit takové řízení, nebo byl-li v členském státě vynesena proti vyžádané osobě za stejné jednání pravomocný rozsudek, který zamezuje dalšímu trestnímu stíhání;
- jsou-li trestní stíhání vyžádané osoby nebo výkon trestu podle práva vykonávajícího členského státu promlčeny a jednání spadá do pravomoci tohoto členského státu na základě jeho vlastního trestního práva;
- pokud má vykonávající justiční orgán informace, že vyžádaná osoba byla pravomocně odsouzena za stejný čin třetím státem, za podmínky, že v případě odsouzení byl trest

³⁷ Kloučková, S., *Evropský zatýkací rozkaz*. Státní zastupitelství. 2004 č. 1 s. 3-4

³⁸ Kloučková, S., *Evropský zatýkací rozkaz*. Státní zastupitelství. 2004 č. 1 s. 4

vykonán, právě je vykonáván nebo podle práva státu, který vynesl rozsudek, ho již nelze vykonat;

- byl-li EZR vydán za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, vyžádaná osoba se zdržuje ve vykonávajícím členském státě, je jeho státním příslušníkem nebo zde má trvalé bydliště a tento stát se zaváže provést výkon trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím.³⁹

O obligatorních i fakultativních důvodech odmítnutí výkonu EZR na území ČR, předběžné šetření koná podle § 409 TŘ příslušný krajský státní zástupce. Účelem tohoto šetření je zjistit, jestli zde jsou podmínky pro předání na základě EZR. Osoba, která má být v předběžném šetření osoba předána do vyžadujícího státu, musí být vyslechnuta státním zástupcem. TŘ taxativně stanoví důvody k vrácení EZR a jejich podstata spočívá v tom, že zcela zjevně není možné provedení předání osoby na základě EZR. Rozhodování soudu by bylo ryze formální. Tyto důvody spočívají buď na straně osoby, která je předmětem předávací procedury, případně na straně druhé předání brání právní překážka.⁴⁰

Patří sem:

- a) členský stát, který by mohl žádat o předání, přes opakované výzvy nedoručil evropský zatýkácí rozkaz,
- b) došlo k úmrtí vyžádané osoby,
- c) vyžádaná osoba není podle právního řádu České republiky vzhledem ke svému věku trestně odpovědná za jednání, pro které je evropský zatýkácí rozkaz vydán,
- d) vyžádanou osobu nelze zadržet pro imunitu či výsadu vyplývající ze zákona nebo mezinárodního práva,
- e) vyžádaná osoba se zdržuje mimo území České republiky nebo místo jejího pobytu není známo,
- f) evropský zatýkácí rozkaz byl doručen po právní moci rozhodnutí o předání vyžádané osoby nebo rozhodnutí o jejím vydání,
- g) nebyl dán souhlas členského státu podle § 421 odst. 1,
- h) nebyl dán souhlas státu, který není členským státem (dále jen „třetí stát“), podle § 421 odst. 3,
- i) ve vyžadujícím státě došlo k promlčení trestního stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření, nebo
- j) vyžadující stát odvolal evropský zatýkácí rozkaz či jiným způsobem informoval, že o předání vyžádané osoby již nemá zájem.⁴¹

³⁹ Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 13. 6. 2002 č.2002/584/SVV o evropském zatýkáčím rozkazu a postupech předávání mezi jednotlivými členskými státy.

⁴⁰ Šámal, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 2. díl. 5. vyd. Praha : C.H.Beck, 2005 s. 2599- 2601

⁴¹ § 409 odst. 3 TŘ

V těchto případech státní zástupce neprodleně vyrozumí příslušný orgán vyžadujícího státu, Policejní prezidium České republiky, obhájce a Ministerstvo spravedlnosti o ukončení předběžného šetření.

3.5. Obsah a forma Evropského zatýkacího rozkazu

Rámcové rozhodnutí obsahuje přiložený formulář, kde jsou upraveny náležitosti obsahu i forma EZR. Zatykač musí být také přeložen do úředního jazyka dožádaného (vykonávajícího) státu. V prohlášení mohou členské státy uvést, že budou akceptovat překlad do jednoho, případně více úředních jazyků EU.⁴² Při množství úředních jazyků EU, kdy téměř každá země používá svůj národní jazyk, při vydávání EZR může docházet k možnému zpoždění v případech, kdy vyžadující stát zasílá zatykač přímo justičnímu orgánu členskému státu, na jehož území se zdržuje osoba, která má být předána. I když většina členských států jako svůj úřední jazyk přijímá svůj národní, dávají někteří i možnost jinému jazyku, a to je v dnešní době hojně rozšířen anglický jazyk. Česká republika tento problém ohledně překladů řeší Národní centrálou Sirene (Sirene). EZR je po svém vydání soudem zasílán přímo na Sirene, která pátrání vyhlásí neprodleně do zahraničí. Následně je zajišťován úřední překlad.⁴³ Oficiální překlad EZR zašle dodatečně vystavující soud na Sirene. Obsah EZR vyplývá z čl. 8 Rámcového rozhodnutí, a tyto náležitosti pak upravuje i § 405 odst. 2 TŘ. Toto ustanovení upravuje obsahové náležitosti EZR jak vyplývají z Rámcového rozhodnutí a jak odpovídají postupu v trestním řízení vedeném v České republice.⁴⁴

Obsahové náležitosti Evropského zatýkacího rozkazu

- a) jméno a příjmení obviněného, další osobní údaje umožňující jeho identifikaci a údaje o státní příslušnosti, jeho popis, případně fotografii a otisky prstů,
- b) název, adresu, číslo telefonu a faxu a elektronickou adresu orgánu, který vydal evropský zatýkací rozkaz,
- c) údaj o tom, zda existuje vykonatelný rozsudek, příkaz k zatčení podle § 69, mezinárodní zatýkací rozkaz podle § 384 nebo jiné vykonatelné rozhodnutí mající týž účinek, které se týká téhož činu, pro nějž je evropský zatýkací rozkaz vydán,
- d) zákonné pojmenování trestného činu s doslovným zněním příslušných zákonných ustanovení, včetně stanovené trestní sazby pro daný trestný čin podle právních předpisů vyžadujícího členského státu,
- e) vylíčení skutkového děje s přesným vyznačením doby, místa, způsobu spáchání, míry účasti obviněného na trestném činu a následky trestného činu, pokud je možno je uvést, a

⁴² Pikna, B. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu (oblast policejní a justiční spolupráce)* 4. Dop. konsol. Vyd. Praha, Linde 2007 s. 345

⁴³ Weiss, M. *Evropský zatýkací rozkaz-zatykač bez hranic*. Kriminalistický sborník 2006 č. 2 s. 40

⁴⁴ Šámal, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 2. díl. 5. vyd. Praha : C.H.Beck, 2005 s. 2590

f) ustanovení o promlčení a dále popis úkonů ovlivňujících plynutí promlčecí doby, pokud od spáchání trestného činu do vydání evropského zatýkacího rozkazu uplynula doba více jak 3 roky.⁴⁵

Je-li EZR vydáván pro účel předání osoby k výkonu trestu odnětí svobody, z povahy věci musí obsahovat údaje uvedené v § 405 odst. 2 písm. a), b), c), d) TŘ a navíc další údaje které se týkají:

- Rozsudku odsuzujícího osobu k trestu odnětí svobody ve smyslu § 404 odst. 2 písm. b) TŘ a soudu, který takový rozsudek vydal
- Zajištění práv odsouzeného na obhajobu, pokud rozsudek, který má být vykonán po předání, byl vydán v řízení vedeném proti němu jako uprchlému (§ 302 a násl. TŘ) nebo v hlavním řízení konaném v jeho nepřítomnosti (§ 202 odst. 2 až 5 TŘ). Za tímto účelem se v EZR uvede, resp. v jeho příloze, ustanovení § 306 a) TŘ, které dosvědčuje právo předané osoby požádat, aby řízení proti ní bylo ve stanoveném rozsahu a formě opakováno, a také zákaz reformace in peius v opakovaném řízení
- Promlčení výkonu trestu, tzn. délky promlčecí doby a popis skutečností, jež její běh ovlivňují v případě, že od vydání rozsudku do vydání EZR uplynula doba stanovená § 34 nebo § 35 TZ

Do obsahu a formy EZR se také uvádí trestné činy dle výčtu v § 412 odst. 2 TŘ. Jedná se o činy, při nichž orgán předávajícího státu už nepřezkoumává jejich trestnost podle svého vnitrostátního práva.

3.6. Lhůty a postupy při výkonu EZR

Pro rozhodování justičních orgánů, jakož i pro následné předání požadované osoby jsou stanoveny lhůty.⁴⁶ Smyslem EZR je sjednotit postupy předávání i rychlost samotného řízení. Velký důraz proto klade Rámcové rozhodnutí na rychlost řízení o předání hledaných osob stanovením lhůt pro řízení, které byly následně převzaty do TŘ České republiky (viz. § 411 odst. 11, 12 a), § 413 odst. 4 TŘ).⁴⁷ Předpokládá se, že stanovením těchto lhůt bude předávání osob probíhat v krátkých lhůtách tak, aby bylo ve vyžadujícím státě co nejrychleji dosaženo účelu trestního řízení, při respektování standardních práv předávaných osob a trestní represe tak byla co nejefektivnější. TŘ proto stanovuje jak lhůty pro rozhodování soudu, které jsou počítány ve dnech od zadržení osob, tak i lhůty pro samotné předání osob, jakmile učiní soud o předání své rozhodnutí (§ 416 odst. 2 až 4 TŘ). Tyto krátké lhůty jsou ku prospěchu předávané osoby, ovšem na straně druhé je potřeba dbát velmi důkladně, aby rozhodování a všechny s ním spojené procedury byly provedeny striktně při respektování

⁴⁵ § 405 odst. 2 TŘ

⁴⁶ Polák, P. *Evropský zatýkací rozkaz*. Právní fórum 2004 č. 2 s. 79

⁴⁷ Fenyk, J., Kloučková, S. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech*. 2. aktualizované a doplněné vydání Praha: Linde. 2005 s. 192

práv předávané osoby a vyplývajících i ze závazků převzatých mezinárodními smlouvami.⁴⁸ Pokud jde o realizační lhůty a postupy, musí být EZR projednán a vykonán neodkladně tzn.:

- Pokud hledaná osoba souhlasí se svým předáním, musí být konečné rozhodnutí o výkonu trestu přijato ve lhůtě do 10 dnů poté, co byl tento souhlas poskytnut
- V ostatních případech konečné rozhodnutí o výkonu EZR má být přijato ve lhůtě do 60 dnů po zatčení hledané osoby. Zde mohou platit výjimky, nelze-li ve zvláštních případech vykonat EZR ve stanovených lhůtách, o čemž pak členský stát paralelně informuje Eurojust.⁴⁹

Pozitivní na uvedených lhůtách je, že je dána možnost obviněné nebo odsouzené osobě se svým předáním do vyžadujícího státu vyslovit souhlas, a urychlit takto konečné rozhodnutí o provedení výkonu EZR. Předseda senátu příslušného soudu potom může rozhodnout ve věci ve zkráceném předávacím řízení na základě § 413 TŘ. Svůj souhlas s předáním vyžádaná osoba dává před soudem, který je k rozhodnutí o provedení EZR příslušný. Soud je povinen každou osobu, která toto prohlášení hodlá učinit, výslovně poučit o důsledcích takového prohlášení. Vzhledem k procesnímu významu je nejdůležitější, že se předávané osobě dává takové právo k prohlášení souhlasu jednou a neodvolatelně. I přes udělení souhlasu se svým předáním do druhého členského státu, není příslušný soud zbaven povinnosti přiměřeně podle § 411 odst. 1 a 3 TŘ o předání rozhodnout, nicméně tím zužuje důvody, pro které by soud mohl zamítnout její předání, na důvody uvedené v § 411 odst. 6 písm. c), d), e) TŘ.⁵⁰

c) vyžádaná osoba byla v České republice nebo cizím státě za tentýž skutek již pravomocným rozhodnutím odsouzena a trest byl již vykonán nebo je právě vykonáván nebo ho již nelze vykonat anebo trestní řízení bylo v České republice nebo jiném členském státě pravomocným rozhodnutím skončeno, nebyla-li taková rozhodnutí v předepsaném řízení zrušena,

d) vyžádaná osoba je v České republice trestně stíhána za stejný čin, pro který byl evropský zatýkací rozkaz vydán, s výjimkou případů, kdy s ohledem na zvláštní okolnosti spáchání trestného činu je třeba dát přednost provedení trestního stíhání ve vyžadujícím státě z důvodů náležitého zjištění skutkového stavu a z důvodů týkajících se výměry trestu anebo jeho výkonu,

e) tato osoba je státním občanem České republiky nebo má v České republice trvalý pobyt, její předání se vyžaduje k výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného léčení nebo ochranné výchovy a osoba před příslušným soudem do protokolu prohlásí, že se odmítá podrobit výkonu tohoto trestu nebo ochranného opatření ve vyžadujícím státě; toto prohlášení nelze vzít zpět.⁵¹

⁴⁸ Šámal, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 2. díl. 5. vyd. Praha : C.H.Beck, 2005 s. 2610

⁴⁹ Pikna, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)* Praha: Linde 2010 s. 256-257

⁵⁰ § 413 odst. 3 TŘ

⁵¹ § 411 odst. 6 písm. c), d), e) TŘ

V případech nezkráceného předávacího řízení rozhoduje soud do 60 dnů, ve zvláštních případech, není-li v této lhůtě možné EZR vykonat, musí neprodleně soudní orgán, který EZR vydal informovat, s uvedením důvodů prodloužení. V takovém případě je pak možné tyto lhůty prodloužit o dalších 30 dnů.⁵² Těmito důvody budou, jak z povahy věci vyplývá, výlučně objektivní skutečnosti, které není možné ovlivnit, náročnost předběžného šetření i některých postupů s ohledem na poskytované specifika ochrany předávané osoby, jakož i nezbytnost nalezení souladu mezi zájmem na provedení trestního řízení v České republice a povinností vyžádanou osobu předat.⁵³

Prodloužení lhůty 10 dnů k předání osoby po konečném rozhodnutí o výkonu EZR, je možné pouze z důvodů, které předání brání a pokud jsou mimo kontrolu členských států. Dále z vážných humanitárních důvodů (např. vážné nebezpečí pro život či zdraví požadované osoby). Podobný případ uvádí i rozsudek Nejvyššího soudu, kde byl EZR ve vykonávacím řízení vydán krajským soudem v Brně, na jehož základě pak Odvolací soud ve Francii rozhodl, že se českým orgánům povoluje výkon tohoto EZR a vydání obviněné osoby s tím, že se odkládá výkon rozhodnutí na dobu 18 měsíců z vážných humanitárních důvodů (péče o jednoroční dítě a velmi nemocnou přítelkyni, jež je současně i matkou dítěte).⁵⁴

Požadovaná osoba musí být po uplynutí této lhůty propuštěna z vazby, není-li realizováno její předání. Justiční orgány, rozhodující o předání osoby do členského státu, jsou tedy nuceny za účelem předání požadované osoby aktivně spolupracovat, a v případě jejich nečinnosti nebo zvláště pak dochází k propuštění osoby, jež má být vydána. Tímto krokem je zaručena na území členských států právní ochrana předávajících osob.

3.7. Souběh více EZR

Pokud jsou na tutéž osobu členskými státy vydány dva nebo i více EZR, soudní orgán vykonávajícího státu členského státu musí rozhodnout o tom, který z EZR bude vykonán.⁵⁵ Neplatí zde zásady předstížení. To v případě doručení více EZR před právní mocí rozhodnutí o předání podle § 411 odst. 1 TŘ znamená, že není stanovená povinnost vyhovět EZR, který byl České republice doručen jako první.⁵⁶ Tato konkurence dvou nebo i více EZR je v našem TŘ řešena v ustanovení § 419 odst. 1, který zní: *„Je-li do právní moci rozhodnutí o předání na tutéž vyžádanou osobu doručeno více evropských zatýkacích rozkazů, rozhodne příslušný soud na návrh státního zástupce o tom, který evropský zatýkací rozkaz bude vykonán. Zváží přitom okolnosti, závažnost a místo spáchání trestných činů, data vydání evropských zatýkacích rozkazů a zda byly vydány za účelem trestního stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s omezením svobody. Orgánům ostatních vyžadujících států zašle své rozhodnutí na vědomí“.*

⁵² Kloučková, S., *Evropský zatýkací rozkaz*. Státní zastupitelství. 2004 č. 1 s. 7

⁵³ Šámal, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 2. díl. 5. vyd. Praha : C.H.Beck, 2005 s. 2611

⁵⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8.4.2009 sp.zn. 4 Tz 116/2008

⁵⁵ Kloučková, S., *Evropský zatýkací rozkaz*. Státní zastupitelství. 2004 č. 1 s. 5

⁵⁶ Fenyk, J., Kloučková, S. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech*. 2. aktualizované a doplněné vydání Praha: Linde. 2005 s. 210

Státní zástupce provádí předběžné šetření, v jehož rámci zjišťuje nezbytné skutečnosti důležité pro rozhodnutí soudu ohledně každého z doručených EZR. Poté soudu předá návrh na rozhodnutí o předání, kde se v návrhu rovněž vyjádří k tomu, který EZR bude vykonán. Tedy, na základě kterého z dvou nebo více doručených zatýkacích rozkazů dožadovaná osoba bude předána. Státní zástupce při tom bere v úvahu okolnosti naznačené v EZR na jejichž základě posléze bude soud rozhodovat o předání. Výběr konkrétního zatýkacího rozkazu, který státní zástupce provede a zdůvodní ve svém návrhu, není pro soud závazný.⁵⁷ V ustanovení § 419 odst. 1 TŘ, je velice přínosné, že povinnost k vykonání EZR není vždy dána datem prvního přijetí zatýkacího rozkazu, ale závažností trestného činu, jeho okolnostmi či místem spáchání, zda byly vydány za účelem trestního stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody, případně ochranného opatření spojeného s omezením svobody. Je to tak v pořádku, neboť podle mého názoru, který se snad bude shodovat i s dosavadní praxí, by trestný čin vraždy měl určitě dostat „přednost“ před krádeží, podvodem apod.

⁵⁷ Šámal, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 2. díl. 6. vyd. Praha : C.H.Beck, 2008 s. 2750

4. Právní řád České republiky

Současnou úpravu právního styku s cizinou v ČR nalzáme v mnohokrát novelizovaném TŘ, v Hlavě XXV, která je rozdělena do 10 oddílů. Obecné vnímání pojmu právního styku s cizinou lze vymezit na několik hlavních oblastí úprav⁵⁸:

- a) extradiční řízení, tj. vyžádání pachatele z ciziny k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu do ČR a vydání pachatele z ČR do ciziny k trestnímu stíhání nebo vykonání trestu uloženého v cizině, přičemž rozlišujeme klasické extradiční řízení⁵⁹ a řízení zjednodušené, mezi státy EU na základě Evropského Zatýkácího Rozkazu
- b) předání trestního stíhání do ciziny na základě mezinárodní smlouvy
- c) převzetí trestního stíhání z ciziny na základě mezinárodní smlouvy
- d) odevzdání trestní věci do ciziny na základě mezinárodní smlouvy
- e) přijetí trestní věci z ciziny v případech neupravených mezinárodní smlouvou
- f) poskytování nebo požadování právní pomoci v trestních věcech prováděním procesních úkonů, včetně doručování písemností
- g) styk s cizozemskými konzulárními úřady v ČR v trestních věcech cizinců
- h) převzetí pachatele z ciziny do ČR k výkonu trestu uloženého v cizině (a naopak), na základě mezinárodní smlouvy

Z důvodů neustálého vývoje mezinárodní justiční spolupráce a rozvíjejícím oborem právní pomoci je hlava dvacátá pátá předmětem častých novel. I pro svou rozsáhlost a z důvodů významu samotné právní úpravy právních styků s cizinou se již také v současnosti připravuje zcela nový a samostatný zákon.⁶⁰

4.1. Obecná ustanovení

Hned úvodní věta, prvního paragrafu této hlavy, stanovuje mezinárodní smlouvu za základní pramen práva, který upravuje následný postup orgánů. Nastane-li případ, kdy ČR nemá s některým státem sjednanou patřičnou smlouvu, lze postupovat na základě zásady reciprocity.

4.2. Vydávání

Je zde představena úprava vydávacího řízení pachatele z jiných států i způsoby vyřizování žádosti o vydání. Jednání je přípustné na základě mezinárodní smlouvy i případné vzájemnosti, která zde není vyloučena. Orgán, který je oprávněn vyžadovat obviněného

⁵⁸ Jelínek, J.: *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, Praha: Linde 2006 s. 833-834

⁵⁹ Hlavním zdrojem je úmluva o vydávání uzavřena na půdě Rady Evropy 1957 a její 2 dodatkové protokoly

⁶⁰ Návrh zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních a návrh zákona o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, dostupný na <http://eklep.vlada.cz/eklep/page.jsf?pid=KORN8HUCEK22>

z cizího státu je Ministerstvo spravedlnosti. Smí tak činit na žádost soudu, který vydává mezinárodní zatýkácí rozkaz. Pokud se jedná o vydání do ciziny, příslušné k přijetí žádosti je opět Ministerstvo spravedlnosti. Účinky doručení má však i žádost doručená Nejvyššímu státnímu zastupitelství, které pak žádost předá příslušnému státnímu zástupci k provedení předběžného šetření.⁶¹ K žádosti cizího státu o vydání musí být přítomen originál či ověřená kopie odsuzujícího rozsudku, zatýkácího rozkazu nebo obdobného rozhodnutí, popis skutku s uvedením doby i místa spáchání a znění použitých právních předpisů dožadujícího státu. Oddíl druhý dále vymezuje trestné činy podléhající vydávání stejně jako výčet okolností, kdy je vydání naopak nepřipustné. K nepřístupnosti vydání může dojít např. v případě, že jde o státního občana ČR, trestní stíhání nebo výkon trestu odnětí svobody jsou podle právního řádu ČR promlčeny, v důsledku udělení amnestie či milosti, dožadující stát žádá o vydání k vykonání trestu smrti nebo nebyla-li vyžádaná osoba za trestný čin podle právního řádu ČR v době spáchání trestně odpovědná, případně jsou dány jiné důvody vylučující její trestní odpovědnost.

V případě, kdy osoba o jejíž vydání jde, souhlasí se svým vydáním, dochází k tzv. zjednodušenému vydání.⁶² Před vyslovením souhlasu však musí být každá osoba poučena předsedou senátu o významu a významu a všech důsledcích takového souhlasu. Souhlas s vydáním nelze vzít zpět. Při zjednodušeném vydání i při rozhodnutí o povolení vydání dožadované osoby, rozhodne předseda senátu krajského soudu o vzetí této osoby do vydávací vazby. Nachází-li se osoba, o jejíž vydání jde, ve vazbě předběžné, rozhodne předseda senátu o přeměně této vazby na vazbu vydávací. Vydávací vazba může trvat nejdéle tři měsíce a osoba, o jejíž vydání jde, musí být z vazby ihned po uplynutí této lhůty propuštěna na svobodu. Pouze v případech, kdy vydání vzhledem k nepředvídatelným okolnostem nemohlo být provedeno, může předseda senátu, který rozhodl o vydávací vazbě, před uplynutím této lhůty rozhodnout na návrh Ministerstva spravedlnosti o jejím prodloužení o další tři měsíce. Celková délka vazby však nesmí nikdy překročit šest měsíců. To ovšem nevylučuje vzetí osoby do vazby na základě nové žádosti cizího státu o její vydání pro stejný trestný čin.

4.3. Zvláštní ustanovení pro předávání osob mezi členskými státy Evropské unie na základě evropského zatýkácího rozkazu

Tomuto oddílu se věnuji samostatně ve třetí kapitole této práce.

4.4. Průvoz pro účely řízení v cizině

Oddíl upravuje podmínky převozu vyžádané osoby přes území státu, který o ni nežádal. O tomto průvozu územím České republiky rozhoduje na žádost orgánů cizího státu Nejvyšší

⁶¹ čl. 29, oddíl 3, část druhá 1/2005 POKYN OBECNÉ POVAHY ze dne 26. ledna 2005, kterým se upravuje postup státních zástupců při výkonu působnosti státního zastupitelství v oblasti právního styku s cizinou v trestních věcech *databáze ASPI*

⁶² § 398 TŘ

soud ČR. Povolení průvozu není vyžadováno v případech letecké přepravy bez plánovaného přistání na území ČR. Pokud však k neplánovanému přistání dojde a České republice nebyla doručena žádost cizího státu o povolení průvozu, může být osoba vzata do vazby až na 96 hodin. O vzetí do vazby rozhoduje na návrh státního zástupce Nejvyšší soud.⁶³ Povolení průvozu osoby, které předpokládá i její zpětný průvoz přes území ČR, je současně i povolením pro tento zpětný průvoz a není třeba nové žádosti.

4.5. Dožádání

Dožádáním se rozumí úkony, které po zahájení trestního řízení v České republice mají být na žádost orgánů České republiky provedeny v cizím státě, anebo úkony, které mají být v trestním řízení na žádost orgánů cizích států provedeny na území České republiky.⁶⁴

Každé dožádání musí obsahovat:

- a) označení dožadujícího orgánu a den sepsání žádosti,
- b) přesný popis požadovaného úkonu v trestním řízení,
- c) popis skutku, kterého se dožádání týká, a jeho právní kvalifikaci s doslovným zněním zákonných ustanovení,
- d) údaje o obviněném, případně poškozeném nebo svědkovi, pokud se žádá jejich výslech,
- e) další údaje potřebné k řádnému poskytnutí požadované právní pomoci.⁶⁵

Dožádání pak musí být opatřeno podpisem oprávněného orgánu i otiskem kulatého razítka. Pokud mezinárodní smlouva, kterou je vázaná i ČR nestanoví jinak, k dožádání a připojeným materiálům připojí dožadující orgán i překlad do cizího jazyka vyhotovený přibráným tlumočnickem. Důkazy získané dožádáním do ciziny nesmí být bez výslovného souhlasu použity orgány činnými v trestním řízení pro jiné účely, než pro které byly poskytnuty, jestliže k tomu zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, nebo jestliže byly poskytnuty pod podmínkou dodržení těchto omezení.

Formou dožádání je třeba doručit předvolání osobě, která se zdržuje v cizím státě a její přítomnost je potřebná při dokazování v ČR. Přítomnost této osoby však není možné vynucovat použitím donucovacích prostředků ani hrozbou sankcí. Dostaví-li se osoba na základě předvolání na území ČR, nesmí být trestně stíhána, odsouzena nebo omezena její osobní svoboda pro trestný čin, který spáchala před vstupem na území ČR. Toto trestní stíhání je však přípustné:

- a) pro trestný čin, pro který byla osoba předvolána jako obviněná,
- b) pokud se předvolaná osoba po vykonání úkonu dokazování zdržuje na území České republiky po dobu delší než 45 dní, přestože ho mohla opustit, nebo

⁶³ čl. 39 oddíl 4 část druhá 1/2005 POKYN OBECNÉ POVAHY ze dne 26. ledna 2005, kterým se upravuje postup státních zástupců při výkonu působnosti státního zastupitelství v oblasti právního styku s cizinou v trestních věcech *databáze ASPI*

⁶⁴ § 425 TŘ

⁶⁵ § 427 odst. 1 TŘ

c) pokud se předvolaná osoba po opuštění území České republiky dobrovolně vrátí zpět anebo je na území České republiky dopravena z cizího státu zákonným způsobem.⁶⁶

Úkony právní pomoci nemohou orgány cizího státu na území ČR vykonávat samostatně. Jejich přítomnost je přípustná v přípravném řízení pouze se souhlasem Nejvyššího státního zastupitelství a v řízení před soudem se souhlasem Ministerstva spravedlnosti. Účastní-li se orgán cizího státu na základě svého dožádání výsledku v ČR, může požádat o možnost položit vyslychanému doplňující otázky prostřednictvím orgánu, který výslech provádí. Orgán činný v trestním řízení je povinen vyhovět takové žádosti ovšem pouze v případech, kdy položení či formulace takové otázky neodporuje právnímu řádu ČR.

4.5.1. Zvláštní druhy dožádání

Jedná se o výčet speciálních způsobů dožádání, jejich úpravu a stanovení postupů. V případech, kdy nedochází k vázanosti ČR mezinárodní smlouvou, lze i zde uplatnit princip reciprocity.

4.5.1.1. Přeshraniční pronásledování

V souladu s mezinárodní smlouvou mohou příslušníci policejních orgánů při pronásledování vstoupit na území cizího státu a pokračovat na tomto území v pronásledování osoby. Stejně tak jsou ke vstupu na území ČR oprávněny orgány cizího státu. Pokud dojde k zadržení pronásledované osoby na území cizího státu nebo naopak osoby zadržené na území ČR, je nutné do 6 hodin požádat o její předběžné zadržení a vzetí do předběžné vazby. Po uplynutí této lhůty musí být v opačném případě zadržená osoba propuštěna.

4.5.1.2. Přeshraniční sledování

Podobně jako při přeshraničním pronásledování, mohou i v těchto případech příslušníci policejních orgánů vstoupit na území cizího státu a ve sledování pokračovat. A to nejen za účelem sledování osob, ale i věcí. Nesnese-li věc odkladu, mohou orgány cizího státu provádět sledování na území ČR i bez předchozího povolení. O toto povolení je však takový orgán povinen požádat bezodkladně, nejpozději však v okamžiku překročení hranic. Pokud je do 5 hodin neobdrží, je povinen sledování ukončit.

4.5.1.3. Skryté vyšetřování

Policista cizího státu, smí v souladu s podmínkami mezinárodní smlouvy na území ČR působit jako agent nebo provádět předstíraný převod.

⁶⁶ § 429 odst. 3 TŘ

4.5.1.4. Přeshraniční odposlech

Umožňuje-li vyhlášená mezinárodní smlouva, aby byl prováděn odposlech telekomunikačního zařízení na území ČR, jeho pokračování nebo konání souvisejících úkonů, smí tak cizí stát činit pouze se souhlasem příslušného Krajského soudu v Praze. Umožňuje-li naopak mezinárodní smlouva, aby byl odposlech prováděn z ČR na území cizího státu, informuje tento cizí stát o předpokládaném či prováděném odposlechu státní zástupce a po podání obžaloby soud.

4.5.1.5. Zajištění a předání věcí, zajištění jiné majetkové hodnoty a zajištění majetku

O provádění těchto úkonů rozhoduje v řízení před soudem okresní soud a v přípravném řízení státní zástupce okresního státního zastupitelství, v jehož obvodu se majetek nebo jeho podstatná část nachází. Na základě žádosti vyžadujícího státu pak příslušný orgán rozhoduje o zajištění a předání věcí nebo o zajištění jiných majetkových hodnot nebo majetku či jeho části, které mohou sloužit jako důkaz nebo které byly získány trestným činem nebo toho, co za takovou věc, jinou majetkovou hodnotu nebo majetek bylo opatřeno.⁶⁷

K zajištění věci lze přistoupit i bez požádání cizího státu a to za předpokladu, že lze takovou žádost důvodně očekávat. Takovéto předběžné zajištění věcí se uplatňuje převážně v případech, kdy vzhledem k její povaze hrozí nebezpečí, že její pozdější zajištění bude zmařeno nebo ztíženo. Předběžné zajištění smí trvat nejdéle 10dnů od vydání příkazu k předběžnému zajištění věci. Je vždy třeba o této skutečnosti neprodleně vyrozumět cizí stát, v jehož zájmu byla věc zajištěna, z důvodu okamžitého zaslání žádosti o zajištění. Nestane-li se tak během této lhůty, policejní orgán je povinen zajištěnou věc vrátit osobě, u které byla zajištěna.

4.5.1.6. Společný vyšetřovací tým

Pro plnění úkolů v trestním řízení je možné uzavřít dohodu mezi Českou republikou a cizím státem o vzniku společného vyšetřovacího týmu.⁶⁸ Dohoda vždy musí mj. obsahovat pro jakou trestní věc je vyšetřovací tým vytvořen, cíl společného týmu a dobu, na kterou by měl být ustanoven, které konkrétní policejní či jiné složky se za ČR zúčastní a výčet jejich pravomocí, způsob velení a komunikace. Působí-li vyšetřovací tým na území ČR, je vedoucím týmu vždy osoba služebně činná v policejním orgánu ČR. Důkazy provedené na území cizího státu, kde tento tým působí, kterýmkoliv členem týmu, jsou účinné v trestním řízení vedeném v ČR.

⁶⁷ § 441 odst. 1 TŘ

⁶⁸ Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 č. 2002/465/SVV o společných vyšetřovacích týmech

4.5.1.7. Výslech prostřednictvím videotelefonu a telefonu

Výslech prostřednictvím videotelefonu či telefonu je možný v případě, stanoví-li tak mezinárodní smlouva, kterou je ČR vázána. Výslech lze provést jen tehdy, jestliže podezřelý nebo obviněný, případně svědek, znalec, s provedením takového výslechu souhlasí. Pokud je to nutné, předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce, k výslechu přibere tlumočnicka. O výslechu je vždy nutné sepsat protokol. Novela TŘ platná od 1.1. 2012 zavádí i u nás nově možnost videokonference. Videokonferenci je možné obecně pojímat jako soubor interaktivních telekomunikačních technologií, který umožňuje simultánní vzájemnou komunikaci dvou nebo více míst prostřednictvím obousměrných video a audio přenosů. Využití videokonference v trestním řízení je chápán zákonodárcem jako nástroj, s jehož pomocí lze usnadnit a urychlit soudní řízení.⁶⁹

4.6. Převzetí a předávání trestních věcí

O každé žádosti k převzetí trestního stíhání občana ČR, který se dopustil na cizím území trestného činu, rozhoduje Nejvyšší státní zastupitelství, výjimkou jsou případy upravující smlouvou přímý styk justičních orgánů, potom je činné státní zastupitelství příslušné podle obecných zásad o dozoru nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení.⁷⁰ Pokud je spáchán trestný čin na území ČR občanem jiného státu nebo pro trestný čin spáchaný v zahraničí, rozhoduje o předání trestního řízení do zahraničí Nejvyšší státní zastupitelství a v případech po podání obžaloby Ministerstvo spravedlnosti.

4.7. Výkon rozhodnutí ke vztahu k cizině

Zde je upraveno uznávání a výkon cizozemských rozhodnutí, oddíl uvádí výčet podmínek pro takováto uznání i možnosti přeměny uloženého trestu a účinky uznaného cizozemského rozhodnutí. Závěr tohoto oddílu patří úpravě převzetí a předání výkonu podmíněného trestu odnětí svobody.

4.8. Zvláštní ustanovení o uznávání a výkonu rozhodnutí o zajištění majetku nebo důkazního prostředku mezi členskými státy Evropské unie

Cílem této právní úpravy je zjednodušit a zrychlit proceduru uznávání i výkon rozhodnutí, která se týkají důkazních prostředků nebo zajištění majetku nebo jeho části, věcí nebo jiných majetkových hodnot u kterých je podezření, že byly určeny, užity či pocházejí z trestné činnosti. Dále je zde upraven postup při uznávání příkazu k zajištění majetku vydaného

⁶⁹ <http://www.epravo.cz/top/clanky/co-je-noveho-v-trestnim-radu-od-112012-i-cast-80023.html>

⁷⁰ Jelínek, J. a kol.: Trestní právo procesní, 5. aktual. vydání, Linde Praha 2007 s. 695

justičním orgánem jiného členského státu a zajištění a výkon rozhodnutí o uznání tohoto příkazu i úprava postupů při zajištění a předání důkazního prostředku uvedeného v příkazu k zajištění důkazního prostředku vydaném justičním orgánem jiného členského státu.

4.9. Zvláštní postup při uznání a výkonu rozhodnutí o peněžitých sankcích a jiných peněžitých plněních s členskými státy Evropské unie

Tato ustanovení se použijí na postup při uznání a výkonu pravomocného odsuzujícího rozhodnutí za trestný čin nebo jiný delikt nebo rozhodnutí na jeho základě pokud bylo vydáno v souladu s právním předpisem EU.⁷¹ Rozhodnutí jsou vydávána soudy ČR, soudy jiných členských států nebo správním orgánem za předpokladu, že je přípustný opravný prostředek, o kterém rozhoduje soud. Jedná se o rozsudek:

- a) kterým byl uložen peněžitý trest nebo pokuta,
- b) kterým bylo rozhodnuto o odškodnění oběti trestného činu,
- c) kterým bylo rozhodnuto o povinnosti odsouzeného k náhradě nákladů řízení vedoucího k odsuzujícímu rozhodnutí za trestný čin nebo za jiný delikt, nebo
- d) kterým bylo uloženo odsouzenému zaplatit peněžitou částku do veřejného fondu nebo ve prospěch organizace na podporu obětí⁷²

Uznání a výkon rozhodnutí se v těchto případech vztahuje pouze na věci náležející do trestního řízení. Neužijí se na rozhodnutí, kterými byla přiznána náhrada škody poškozenému v občanskoprávním řízení, ani na rozhodnutí, kterým bylo vysloveno propadnutí majetku, jeho části, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty anebo její zabrání.

4.10. Uznání a výkon rozhodnutí ukládajících propadnutí nebo zabrání majetku, věcí nebo jiných majetkových hodnot s jinými členskými státy Evropské unie

Soud rozhoduje bez zbytečného odkladu ve veřejném zasedání rozsudkem o tom, zda rozhodnutí jiného členského státu o propadnutí nebo zabrání uzná a vykoná, nebo zda jeho uznání a výkon odmítne. Jinému členskému státu lze zaslat k uznání a výkonu pravomocné rozhodnutí soudu, kterým je trest propadnutí majetku uložen, na základě § 66 trestního zákona.⁷³ Při uznání a výkonu rozhodnutí jiného členského státu se postupuje v případech, kdy bylo pachateli uloženo propadnutí majetku za jednání naplňující znaky trestného činu teroru, teroristického útoku anebo za jednání spáchaná v rámci zločinného spolčení spočívající např. v padělání měny, obchodu s lidmi či pohlavním zneužíváním dětí. Rozhodnutí o uznání a výkonu, která se vztahují na propadnutí nebo zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty se týkají věcí, jež byly získány trestným činem nebo jako odměna za něj,

⁷¹ Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 24.2. 2005 č. 2005/214/SVV o uplatňování zásady vzájemného uznávání peněžitých trestů a pokut.

⁷² § 460o odst. 1 písm. a), b),c), d) TŘ

⁷³ Zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

případně ke spáchání trestného činu byly přímo určeny nebo užity či náhradních hodnot za výnosy z trestné činnosti.

4.11. Ústavní aspekty

Mimo trestní řád s justiční spoluprací v trestních věcech souvisí i mj. také normy ústavní. Základní práva a hodnoty, kterých se trestní věci dotýkají, nalézáme např. v Ústavním zák. č. 2/1993 Sb., listina základních práv a svobod (LZPS). Lze zmínit osobní svobodu, svobodu pohybu a pobytu, listovní tajemství nebo svobodu vlastnictví. V rámci trestního řízení lze přiměřeně, avšak vždy pouze na základě zákona, tyto či jiné svobody potlačovat. S „rozporem“ mezi LZPS a obtížemi související s EZR, se již potýkal i Ústavní soud ČR.⁷⁴ Čl. 14 odst. 4 LZPS uvádí, že „Občan nemůže být nucen k opuštění své vlasti“. Na základě Rámcového rozhodnutí o EZR pak byla nastolena otázka, je-li vůbec možné předání občana do jiné jurisdikce. Ústavní soud zde shledal, že LZPS nebrání krátkodobému vydání občana jinému státu. Pokud si odsouzený bude přát, po projednání záležitosti může být případný výkon trestu proveden na území ČR. K tomu jsou samozřejmě poskytnuty veškeré záruky ještě před předání subjektu řízení.

⁷⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 3.května 2006 sp. zn. Pl. ÚS 66/04, publikovaný ve Sbírce zákonů pod 434/2006Sb.

5. Závěr

Při zhodnocení současné právní úpravy mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech, bych se pozastavil nad přílišnou rozsáhlostí celé hlavy XXV a její potřebou neustálé novelizace. Co se týká rozsahu, je zřejmé, že rozhodnutí implementovat příslušná Rámcová rozhodnutí Rady do trestního řádu nebylo nejhodnější a celá právní úprava mezinárodní justiční spolupráce by si zasloužila zcela samostatný zákon. Ostatně ten již je v současné době i připravován. Jednotlivé novelizace jsou pak důsledkem neustálého vývoje justiční spolupráce a povinností členských států EU implementovat Rámcová rozhodnutí do své legislativy. Tato Rámcová rozhodnutí se však sama v poslední době stávají předmětem úvah nad jejich legitimitou. Rozhodnutí původně určená k sjednocování právních řádů, již dnes přecházejí nad rámec mezinárodních smluv. Zásadním způsobem se tak podílí na tvorbě právních řádů evropských zemí. Rozhodnutí jsou závazná co do výsledku, ponechávají ovšem možnost značných rozdílů způsobených v jejich jednotlivé implementaci každého členského státu. Naskytne se nám pak tedy otázka, jestli by dalším krokem ve vývoji mezinárodní justiční spolupráce, neměl být zcela samostatný Evropský trestní zákon nebo se zaměřením k EZR např. Evropský zákon o justiční spolupráci. I přes nesporné výhody, které s sebou přináší institut předávání na základě EZR, namísto předchozího způsobu vydání (extradice), zde totiž zůstává mnoho věcí k dalšímu zjednodušení a ke sjednocení legislativy. Jako příklad mohu uvést, sice jednotné lhůty (60 dnů) k předání dožadované osoby na základě EZR, ale každý členský stát si již stanovuje svoji vlastní lhůtu pro doručení originálu EZR. Další velmi rozdílnou a myslím si, že dosti podstatnou odlišnost v jednotlivých právních rádech, spatřuji ve značném rozdílu výše škody,⁷⁵ což má pak samozřejmě i vliv na právní kvalifikaci trestného činu, ve stanovení výše trestů za jednotlivé trestné činy nebo při určení trestní odpovědnosti osob („ne“jednotný věk).

Z historického pohledu je však institut EZR teprve v začátcích. Přesto již dnes, i s jeho výše zmíněnými nedostatky, jde nepochybně o nejlepší krok ve vývoji v oblasti mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech.

⁷⁵ např. Česká republika více než 5000Kč ve srovnání s Německem, kde hranice je tvořena 1€

6. Resume

International judicial cooperation in criminal matters is mainly defined by international treaties, national law and international custom. The first part of my bachelor thesis describes the history and development of international judicial cooperation, which culminates in the adoption of the European arrest warrant (EAW). The largest section of the thesis presents Chapter 4, which is dedicated to the EAW, together with its management, which is based on the institution. It became the difference in comparison to traditional legal assistance (extradition), much faster and easier. EAW is based on direct contacts between judicial authorities. The procedure is so much less formal and more flexible, effective and operational. EAW is the first legal instrument, which is based on the principle of mutual recognition of judicial decisions between member states of the European Union (EU), through which you can effectively combat transnational organized crime and thus contribute to maintaining and developing EU as an area of freedom, security and justice.

Chapter 5 focuses on the integration of international cooperation and Framework Decision in the Czech legal system and analysis of current legislation, the Criminal Code. International cooperation is given in Act No. 141/1961 Coll., the Code of Criminal Procedure, Part XXV based on the implementation of the Council Framework Decision from 13th June 2002 (2002/584/JHA) on the European arrest warrant and surrender procedures between member states of the European Union.

Objectives of this work are to discuss the development of international judicial cooperation in criminal matters in the member states of the EU, the current culmination of this cooperation in the form of the EAW and related processes, the transfer of wanted persons.

7. Seznam použitých pramenů a literatury

- Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vyd. Praha : ASPI, 2008
- Fenyk, J., Kloučková, S. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech*. Praha : Linde 2005
- Fenyk, J., Kloučková, S. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech*. 2. aktualizované a doplněné vydání Praha : Linde 2005
- Fenyk, J., Svák, J. *Europeizace trestního práva*. Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva. 2008
- Jelínek, J. a kol.: *Trestní právo procesní*, 5. aktual. vydání, Praha : Linde 2007
- Jelínek, J.: *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, Praha : Linde 2006
- Kloučková, S., *Evropský zatýkací rozkaz*, Acta Universitatis Carolinae-Iuridica 2
- Kloučková, S., *Evropský zatýkací rozkaz*. Státní zastupitelství. 2004 č. 1
- Novotná, J., Švarc, M., Kresslová, L. *Stockholmský program pro otevřenou a bezpečnou Evropu a jeho význam z pohledu trestního práva a justiční spolupráce v trestních věcech*. Trestněprávní revue. 2010 roč. 9. č. 6
- Pikna, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)* Praha : Linde 2010
- Pikna, B. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu (oblast policejní a justiční spolupráce)* 4. Dop. konsol. Vyd. Praha : Linde 2007
- Polák, P. *Evropský zatýkací rozkaz*. Právní fórum 2004 č. 2
- Šámal, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 2. díl. 5. vyd. Praha : C.H.Beck, 2005
- Tomášek, M. *Europeizace trestního práva*. Praha : Linde 2009
- Weiss, M. *Evropský zatýkací rozkaz-zatýkač bez hranic*. Kriminologický sborník 2006 č. 2
- Zeman, P. *Eurojust – evropská instituce pro justiční spolupráci*. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica 2005/2

- Ústavní zák. č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- Zák. č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

- Listina základních práv Evropské unie. Úřední věstník C 83, 30. 3. 2010
- Smlouva o EU (tzv. Maastrichtská) je podepsána v Maastrichtu 7. 2. 1992 a platná od 1. 11. 1993. Úřední věstník C 191, 29. 7. 1992
- Amsterodamská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii, Smlouvu o založení Evropského společenství a související akty, podepsaná dne 2. 10. 1997, platná od 1. 5. 1999. Úřední věstník C 340, 10. 11. 1997

- Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a smlouvu o založení Evropského společenství. Úřední věstník C 306, 17. 12. 2007
- Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 13. 6. 2002 č. 2002/584/SVV, o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi jednotlivými členskými státy. Úřední věstník L 190, 18. 7. 2002
- Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 24.2. 2005 č. 2005/214/SVV o uplatňování zásady vzájemného uznávání peněžitých trestů a pokut
- Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 13.6. 2002 č. 2002/465/SVV, o společných vyšetřovacích týmech
- Evropská rada. *Haagský program: posílení svobody, bezpečnosti a práva v Evropské unii*. Úřední věstník C 53, 3. 3. 2005
- Evropská rada. Stockholmský program –otevřená a bezpečná Evropa, která slouží svým občanům a chrání je. Úřední věstník C 115, 4. 5. 2010
- rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 3. 5. 2007 ve věci C – 303/05 *Advocaten voor de Wereld*. Úřední věstník C140, 23. 6. 2007
- Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 24. 8. 2007, č. j. 66/2004-MO-J/155, o postupech soudů ve styku se členskými státy Evropské unie ve věcech trestních
- 1/2005 POKYN OBECNÉ POVAHY ze dne 26. ledna 2005, kterým se upravuje postup státních zástupců při výkonu působnosti státního zastupitelství v oblasti právního styku s cizinou v trestních věcech

- Nález Ústavního soudu ze dne 3.května 2006 sp. zn. Pl. ÚS 66/04, publikovaný ve Sbírce zákonů pod 434/2006Sb.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8.4.2009 sp.zn. 4 Tz 116/2008

- <http://eklep.vlada.cz/eklep/page.jsf?pid=KORN8HUCEK22>
<http://eur-lex.europa.eu>
<http://www.epravo.cz/top/clanky/co-je-noveho-v-trestnim-radu-od-112012-i-cast-80023.html>

8. Příloha

EVROPSKÝ ZATÝKACÍ ROZKAZ

Tento zatýkací rozkaz byl vydán příslušným justičním orgánem. Žádám, aby níže uvedená osoba byla zatčena a předána za účelem trestního stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s omezením svobody.

a) Údaje o totožnosti vyžádané osoby:

Příjmení:

Jméno (jména):

Případné rodné příjmení:

Případné přezdívky:

Pohlaví:

Státní příslušnost:

Datum narození:

Místo narození:

Adresa místa trvalého pobytu nebo známého místa pobytu:
.....

Jazyk nebo jazyky, kterým vyžádaná osoba rozumí (pokud jsou známy):

.....

Zvláštní znamení/popis vyžádané osoby:

.....

Fotografie a otisky prstů vyžádané osoby, jsou-li k dispozici a lze-li je předat, nebo kontaktní údaje osoby, která má být kontaktována za účelem získání těchto informací nebo profilu DNA (jsou-li tyto důkazy k dispozici, ale nebyly přiloženy).

b) Rozhodnutí, na němž je zatýkací rozkaz založen:

1. Zatýkací rozkaz nebo soudní rozhodnutí se stejným účinkem:

Druh:

2. Vykonatelný rozsudek:

.....

Spisová značka:

c) Údaje o délce trestu:

1. Horní hranice sazby trestu odnětí svobody nebo délka ochranného opatření spojeného s omezením svobody, které lze uložit za trestný čin (trestné činy):

.....
.....
2. Délka uloženého trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s omezením svobody:

.....
Zbývající část trestu, která má být vykonána:
.....
.....
.....

d) Rozhodnutí vynesené v nepřítomnosti vyžádané osoby a:

- dotyčná osoba byla osobně předvolána nebo jinak vyrozuměna o dni a místě konání jednání, které vedlo k rozhodnutí vynesnému v její nepřítomnosti,
nebo
- dotyčná osoba nebyla osobně předvolána ani jinak vyrozuměna o dni a místě konání jednání, které vedlo k rozhodnutí vydanému v její nepřítomnosti, ale po předání má tyto právní záruky (tyto záruky lze poskytnout předem)

Uveďte bližší údaje o právních zárukách

.....
.....
.....

e) Trestné činy:

Tento zatýkácí rozkaz se vztahuje na celkový počet: trestných činů.

Popis okolností, za kterých byly trestný čin nebo trestné činy spáchány, včetně doby, místa a míry účasti vyžádané osoby na trestných činech:

.....
.....
.....

Povaha a právní kvalifikace trestného činu a použitelná ustanovení právních předpisů:

.....
.....
.....
.....

I. Pokud to přichází v úvahu, zaškrtněte jeden popřípadě více z následujících trestných jednání, za které lze ve vystavujícím členském státě uložit trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené s omezením svobody s horní hranicí sazby nejméně tří let, ve smyslu práva vystavujícího členského státu:

- účast na zločinném spolčení,
- terorismus,
- obchod s lidmi,
- pohlavní zneužívání dětí a dětská pornografie,
- nedovolený obchod s omamnými a psychotropními látkami,
- nedovolený obchod se zbraněmi, střelivem a výbušninami,
- korupce,
- podvody včetně podvodů postihujících zájmy Evropských společenství ve smyslu Úmluvy ze dne 26. července 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství,
- legalizace výnosů z trestné činnosti,
- padělání měny,
- počítačová trestná činnost,
- trestná činnost proti životnímu prostředí, včetně nedovoleného obchodu s ohroženými živočišnými a rostlinnými druhy a jejich plemeny a odrůdami,
- napomáhání při nedovoleném překročení státní hranice a při nedovoleném pobytu,
- vražda, těžká újma na zdraví,
- nedovolený obchod s lidskými orgány a tkáněmi,
- únos, omezování osobní svobody a braní rukojmí,
- rasismus a xenofobie,
- organizovaná nebo ozbrojená loupež,
- nedovolený obchod s kulturními statky, včetně starožitností a uměleckých děl,
- podvodná jednání,
- vydírání a vymáhání peněz za ochranu,
- padělání a pirátství výrobků,
- padělání veřejných listin a obchod s veřejnými listinami,
- padělání platebních prostředků,
- nedovolený obchod s hormony a jinými růstovými stimulatory,
- nedovolený obchod s jadernými nebo radioaktivními materiály,
- obchod s odcizenými vozidly,
- znásilnění,
- žhářství,
- trestné činy, jejichž stíhání a trestání je v pravomoci Mezinárodního trestního soudu,
- únos letadla nebo plavidla,
- sabotáž.

II. Úplný popis trestného činu nebo trestných činů, které nespádají pod případy uvedené v oddíle I:

.....

.....

.....

.....

f) Ostatní okolnosti související s případem (nepovinné údaje):

(Poznámka: Tato část se může týkat poznámek o extraterritorialitě, přerušení nebo stavění

promlčecí doby a jiných následcích trestného činu)

.....
.....

g) Zatýkáci rozkaz se vztahuje i na zabavení a předání věcí, které mohou popřípadě sloužit jako důkaz:
Tento zatýkáci rozkaz se vztahuje rovněž na zabavení a předání věcí, které vyžádaná osoba získala trestným činem:

Popis věci a místo, kde se věc nachází, pokud jsou známy:

.....
.....
.....

h) Trestný čin nebo trestné činy, na základě kterých byl tento zatýkáci rozkaz vydán,
lze potrestat trestem odnětí svobody na doživotí nebo ochranným opatřením spojeným s omezením svobody na doživotí,

nebo vedly k takovému trestu nebo opatření:

- právní řád vystavujícího členského státu umožňuje přezkoumat uložený trest nebo opatření na žádost nebo nejméně po 20 letech za účelem upuštění od výkonu tohoto trestu nebo opatření,
nebo
- právní řád vystavujícího členského státu umožňuje udělit milost, která může být osobě udělena na základě práva nebo praxe vystavujícího členského státu, za účelem upuštění od výkonu tohoto trestu nebo opatření.

i) Justiční orgán, který vydal zatýkáci rozkaz:

Úřední název:

Jméno soudce:

.....

Postavení (titul / služební postavení):.....

.....

Spisová značka:

Adresa:

.....

Tel.: (číslo země) (národní směrové číslo) (...)

Fax: (číslo země) (národní směrové číslo) (...)

E-mail:

Kontaktní údaje osoby, která může učinit potřebná praktická opatření ohledně předání:

.....

Je-li za doručení a administrativní převzetí evropských zatýkacích rozkazů zodpovědný ústřední orgán:

Název ústředního orgánu:

.....

Popřípadě kontaktní osoba (titul/ služební postavení a jméno):

.....

Adresa:

.....

Tel.: (číslo země) (národní směrové číslo) (...)

Fax: (číslo země) (národní směrové číslo) (...)

E-mail:

Podpis vystavujícího justičního orgánu nebo jeho zástupce:

.....

Jméno:

Postavení (titul/ služební postavení):

Datum:

Úřední razítko

76

⁷⁶ Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 13. 6. 2002 č. 2002/584/SVV o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi jednotlivými členskými státy